

Spoznať ho a spoznať seba (II): Z Ježišových úst

V tomto druhom redakčnom článku sa budeme zaoberať iniciatívou Boha v modlitbe. Boh sa v nej stretáva s človekom a poučuje jeho srdce, aby s ním mohol nadviazať vzťah a uvedomiť si, že je jeho milovaným dieťaťom.

05.06.2020

Ježiš svojich prvých učeníkov neustále niečím udivoval a

prekvapoval: učil s veľkou mocou, podriaďovali sa mu zlí duchovia, vyhlasoval, že má moc odpúšťať hriechy, konal zázraky, aby nepochybovali ... Človek s takými ohromujúcimi vlastnosťami v sebe určite musel skrývať nejaké tajomstvo. Jedného dňa za svitania, keď sa chystali na ďalší únavný deň, učeníci nemohli Ježiša nájsť. Znepokojene sa pustili do prehľadávania celého Kafarnauma, ale po Ježišovi nebolo po celom mestečku ani stopy. Konečne ho našli na svahu nad jazerom ... ako sa modlí (porov. Mk 1, 35).

Evanjelistovo rozprávanie vedie k domnienke, že učeníci udalosť v Kafarnaume najskôr nepochopili, čoskoro však mali prísť na to, že nešlo o ojedinelú udalosť. Modlitba, rovnako ako kázanie a starosť o potreby a odpočinok ľudí, bola súčasťou Pánovho života. Kým však učeníkom ostatné činnosti pripadali

pochopteľné a dokonca obdivuhodné, tie chvíle ticha ich priam fascinovali, aj keď im celkom nerozumeli. Až po určitej dobe strávenej s Pánom sa ho odvážili poprosiť: „Pane, nauč nás modliť sa, ako aj Ján naučil svojich učeníkov“ (Lk 11, 1).

Non Multa ...

Čo im na to Ježiš povedal, vieme – naučil ich modlitbu Otčenáš. Tu by si niekto mohol pomyslieť, že jeho odpoveď učeníkov zrejme sklamala. Len tých pár slov? To je to, čo Pán celé tie dlhé hodiny robil? Opakoval stále to isté? Rovnako by nám mohlo napadnúť, že sa im to možno zdalo príliš jednoduché a že by si boli želali, aby im toho povedal viac. Určité svetlo nám tu môže poskytnúť sv. Matúš, lebo on, na rozdiel od sv. Lukáša, zasadzuje učenie o Otčenáši do kontextu kázne na vrchu. V nej Kristus uviedol hlavné podmienky

modlitby a ozajstného vzťahu k Bohu. Aké podmienky to sú?

Prvou podmienkou je *správny úmysel*: obracať sa k Bohu kvôli nemu samému a nie z iných dôvodov, teda rozhodne nie preto, aby nás ostatní videli alebo aby sme ukázali, akí sme dobrí (porov. Mt 6, 5). Obraciame sa na Boha, živú osobu, s ktorou nemožno zaobchádzať ako s vecou. On nám daroval všetko, čo máme, existujeme vďaka jeho láske, urobil z nás svoje deti, s láskou sa o nás stará a za našu spásu položil život. Nezaslúži si našu pozornosť len preto, že nám môže niečo dať. Zaslúži si ju predovšetkým preto, že je Boh! Keď bol sv. Ján Pavol II. ešte krakovským biskupom, pripomínal mladým ľuďom: „Prečo sa všetci ľudia (kresťania, moslimovia, budhisti, neveriaci) modlia? Prečo sa modlia dokonca aj tí, ktorí si myslia, že sa nemodlia? Odpoveď je veľmi jednoduchá. Modlia sa preto, že Boh

je. Vedia, že Boh je. Preto sa modlia.“^[1]

Druhou podmienkou je *dôvera*: ten, ku komu sa obraciame, je Otec, Abba. Boh nie je nejaká vzdialená bytosť a už vôbec nie je nepriateľ človeka, ktorého si treba neustále udobrovať, tmiť jeho hnev alebo uspokojovať jeho potreby. Boh je starostlivý otec, ktorý vie, čo jeho deti potrebujú a dáva im to, čo je pre nich najlepšie (porov. Mt 6, 8). Jeho rozkošou je stýkať sa s ľuďmi (porov. Prís 8, 31).

Vďaka tomu je zrozumiteľnejšia tretia podmienka modlitby, ktorá predchádza Otčenášu: *nepoužívať veľa slov* (porov. Mt 6, 7). Tak totiž môžeme zažiť to, o čom hovorí pápež František: „Ako je dobre stáť pred krížom alebo kľačať pred Oltárnou sviatosťou a jednoducho byť pred jeho očami!“^[2] Prílišná mnohovravnosť nás môže zahltiť a rozptýliť, takže potom hrozí, že sa

namiesto toho, aby sme hľadeli na Boha a odpočívali v jeho láske, staneme väzňami svojich naliehavých potrieb, obáv a plánov. Uzavrieme sa do seba bez toho, aby nás modlitba otvorila Bohu a jeho premieňajúcej láske.

Jedno latinské príslovie hovorí: *non multa, sed multum*^[3] (nie mnohé, ale mnoho). Svätý Josemaría toto príslovie používal v spojitosti so štúdiom, lebo sa v ňom hovorí o tom, že sa človek nemá rozptyľovať mnohými vecami (*non multa*), ale má ísť do hĺbky toho, čo je podstatné (*sed multum*). Táto rada je užitočná aj pre pochopenie Ježišovho učenia o modlitbe. Otčenáš v nás nemá svojou stručnosťou vyvolávať *rozčarovanie*, ale má nám ukázať, ako nadviazať ozajstné spojenie s Bohom.

... sed multum

„Na sklonku života budú skúmať našu lásku. Nauč sa milovať Boha

tak, ako chce byť milovaný, a zmení svoje správanie.“^[4] Slová sv. Jána z Kríža nám pripomínajú, že milovať znamená zladíť krok s milovanou osobou, vedieť vycítiť, čím jej urobiť radosť a pochopiť – niekedy aj za cenu bolesti –, že samotná dobrá vôľa nestačí, že je tiež potrebné *vedieť ako na to*.

Ako sa môžeme naučiť správne milovať Boha? Čím mu môžeme urobiť radosť? Táto otázka sa objavuje už v Starom zákone, keď sa Jób na konci s pokorou obracia k Bohu: „Budem sa ťa pýtať a ty pouč mňa“ (Jób 42, 4). Ide o rovnakú prosbu, s akou sa o niekoľko storočí neskôr obrátili učenici na Ježiša: „Nauč nás modliť sa.“ Modlitba teda nie je otázkou *techniky* alebo *metódy*, ale otvorenosti voči Bohu, ktorý nám zjavuje svoju pravú tvár a otvára nám svoje vnútro. Jedine vtedy, keď budeme vedieť, čo sa skrýva v Božom srdci, budeme schopní naozaj sa

modliť, budeme schopní milovať ho tak, ako On chce, aby sme ho milovali. Vo svetle tohto poznania budeme schopní *zmeniť* spôsob svojej modlitby

a modliť sa lepšie.

V Otčenáši nás Ježiš učí, ako sa zladiť so srdcom Otca. Táto modlitba má *performatívny* charakter: jej slová v nás pôsobia to, čo hovoria, sú to slová, ktoré nás menia. Nie sú to len frázy pre bezduché opakovanie, ale slová, ktoré majú vychovávať naše srdce a učiť ho pulzovať láskou, ktorá bude nášmu nebeskému Otcovi robiť radosť.

Slová *Otče náš* nás uvádzajú do vzťahu, ktorý bytostne utvára náš život. Každé *bud' vôľa tvoja*, nás učí milovať Božie plány, každé *odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom*, nám pomáha byť k druhým milosrdnejší. „Slová (Otčenáša) nás učia a ukazujú nám,

po čom máme túžiť a o čo máme
prosiť. Nemáme sa nimi snažiť Pána
nútiť, aby nám dal, o čo ho
prosíme.“^[5] V modlitbe Otčenáš sa
učíme prosiť Boha o to, čo je naozaj
dôležité.

Dobrá spôsob, ako začať s obnovou
modlitby a ako prežívať s väčšou
intenzitou príbeh lásky, ktorým má
byť náš život, môže byť rozjímanie
nad jednotlivými prosbami Otčenáša.
Môžeme si pritom pomôcť napríklad
spismi sv. Tomáša Akvinského a sv.
Cypriána alebo i novšími textami ako
je napríklad *Katechizmus katolíckej
cirkev*.^[6]

Modlitba inšpirovaná Svätým písmom

Učeníci videli Ježiša modliť sa a
počuli tiež, že sa k svojmu Otcovi
často obracal slovami žalmov. Naučil
sa to od svojej matky a od sv. Jozefa.
Žalmy živili jeho modlitbu až do
poslednej chvíle jeho obete na kríži.

„Éli, Éli, Lamma sabakthani?“ znie po aramejsky prvý verš Žalmu 22, tak, ako sa ho Ježiš modlil vo chvíli, keď sa dokonávalo naše vykúpenie. Sv. Matúš tiež zaznamenáva, že pri poslednej večeri „zaspievali chválospev a vyšli na Olivovú horu“ (Mt 26, 30). Aké chválospevy Kristus spieval?

Židia majú zvyk vypiť pri večeri v deň sviatku Pesach štyri poháre vína na znamenie štyroch prísľubov Božieho požehnania ľudu vyslobodeného z Egypta: „Ja vás vyvediem (...), vyslobodím vás (...) a vykúpim vás (...). Vezmem si vás za svoj ľud (...)“ (Ex 6, 6-7). Pritom spievajú žalmy *halel*, ktoré sa tak volajú preto, že začínajú slovom *halel* (aleluja).^[7] Ako pravý Izraelita sa ich Ježiš iste modlil s hlbokou vďačnosťou a velebil pritom Boha, svojho Otca, s vedomím, že ide o modlitby inšpirované Bohom a že je v nich zhustený príbeh lásky Boha k

svojmu ľudu, ako aj postoj ľudského srdca voči Bohu, t. j. chvála, poklona, príhovor, prosba o odpustenie...

Nie je teda žiadnym prekvapením, že prví kresťania v tomto spôsobe Ježišovej modlitby pokračovali.

Riadili sa pritom tiež radou sv. Pavla, ktorý im odporúčal: „Budte naplnení Duchom a hovorte spoločne žalmy, hymny a duchovné piesne. Vo svojich srdciach spievajte Pánovi a oslavujte ho.“ (Ef 5, 19). Slová žalmov, podobne ako slová Otčenáša, sa prihovárali k ich srdcu a otvárali ho naozajstnému vzťahu s Bohom. S úžasom a vďačnosťou prichádzali na to, že verše žalmov boli predobrazom Kristovho života. Predovšetkým ale vedeli, že to bol práve On, kto sa vo svojom skutočnom ľudskom srdci modlil v žalmoch obsiahnuté chvály, prosby a príhovory najlepšie. „Žalmy – modlil sa ich aj Kristus a v ňom sa splnili – zostávajú základné pre modlitbu jeho Cirkvi. Sú vhodné pre

ľudí všetkých stavov a všetkých čias.“^[8] Aj my v nich môžeme nájsť „pevný pokrm“ (porov. Hebr 5, 14) pre svoju modlitbu.

A nielen v nich. K žalmom sa čoskoro pripojili ďalšie skladby – hymny a duchovné piesne –, zložené na chválu trikrát svätého Boha, ktorý sa zjavil ako spoločenstvo osôb Otca, Syna a Ducha Svätého. Začali vznikáť modlitby, ktoré neskôr prešli do liturgie alebo slúžili ako duchovná potrava pre modlitbu. Ich zmyslom bolo pomáhať ľuďom obracať sa k Bohu slovami, ktoré by vhodným spôsobom vyjadrovali ich vieru. Tieto modlitby sa zrodili z lásky Cirkvi k Pánovi a predstavujú poklad, z ktorého môžeme čerpať obohatenie pre naše srdce. Preto sv. Josemaría napísal: „Tvoja modlitba nech je liturgická. Bol by som rád, keby si našiel väčšiu záľubu v žalmoch a modlitbách z misála než vo vlastných alebo osobitných modlitbách.“^[9]

Slová Otčenáša, žalmov a iných modlitieb Cirkvi nás učia, ako hovoriť s Bohom. Božie slovo je živé, a preto nás môže vždy niečím novým prekvapiť. List Hebrejom nám pripomína, že „živé je Božie slovo, účinné a ostrejšie ako každý dvojsečný meč; preniká až po oddelenie duše od ducha a kĺbov od špiku a rozsudzuje myšlienky a úmysly srdca“ (Hebr 4, 12).

Tie isté slová, o ktorých sme už mnohokrát premýšľali, tak môžu znieť zakaždým inak a bez toho, aby sme si vedeli vysvetliť ako, otvoria sa pred nami netušené obzory. To Duch Svätý pôsobí v našom vnútri a prihovára sa nám. Veľmi pekne to vyjadril sv. Augustín: „K vašim ušiam dolieha zvuk našich slov, ale je to Pán, kto sa v nich prihovára (...). Chcete dôkaz, bratia? Nepočuli ste azda všetci moje kázne? Kolkí z vás však odtiaľto odídu a nič si z nich neodnesú! Ja som hovoril ku

všetkým, ale tí, ku ktorým vnútri nehovorí milosť Božia a ktorých vnútorne nepoučuje Duch Svätý, tí odídu rovnako neznalí, ako prišli.“^[10]

Medzi Duchom Svätým, Božím slovom a našou modlitbou existuje pevný vzťah. Cirkev preto právom nazýva Ducha Svätého „učiteľom vnútorného života“, lebo sa k nám prihovára slovami, ktoré nás naučil sám Ježiš a odkrýva pred nami netušené obzory, aby sme lepšie spoznávali a milovali Boha.

„Mária zachovávala všetky tieto slová vo svojom srdci a premýšľala o nich“ (Lk 2, 19). Modlitba našej Matky pramenila z jej života a z pozorného rozjímania nad Božím slovom, v ktorom nachádzala svetlo pre pochopenie vecí okolo seba. Na Máriinom Magnifikáte vidíme, v akej veľkej miere bolo Písmo sväté námetom jej modlitby, lebo je

pretkaný odkazmi na žalmy a iné slová zo Svätého písma, napríklad na Anninu modlitbu (1 Sam 2, 1-11) alebo Izaiášovo proroctvo (Iz 29, 19-20).^[11] Touto duchovnou potravou ju Duch Svätý pripravoval na bezvýhradné *áno* anjelovmu posolstvu. Prosme ju, aby Božie slovo pripravovalo aj naše srdcia a pomáhalo nám odpovedať *fiat* – nech sa stane, chcem – na všetky plány, ktoré má Boh pre nás pripravené.

Nicolás Álvarez de las Asturias

[1] K. Wojtyła, Duchovné cvičenia pre mladých, BAC, Madrid 1982, s. 89.

[2] František, Evangelii gaudium, č. 264.

[3] Porov. Cesta, bod 333.

[4] Sv. Ján z Kríža, Slová svetla a lásky, 59.

[5] Sv. Augustín, List 130.

[6] Porov. Sv. Cyprián, La Unidad de la Iglesia, el Padrenuestro a Donato, Ciudad Nueva, Madrid 1991; Sv. Tomáš Akvinský, Obras catequéticas. Sobre el credo, Padrenuestro, Avemaría, decálogo y los siete sacramentos, Ediciones Eunáte, Pamplona 1995, s. 98-128.

[7] Židovská modlitba halel má dve varianty: polovičný halel, ktorý obsahuje žalmy 113-118 a plný halel, ktorý obsahuje žalm 136. V tomto žalme sa na konci každého verša opakuje „jeho milosrdenstvo trvá naveky“ a modlí sa na záver tzv. Sederovej večere na sviatok Pesach.

[8] Katechizmus katolíckej cirkvi, č. 2597.

[9] Cesta, bod 86.

[10] Sv. Augustín, Tretia homília o 1. Jánovom liste, 13.

[11] Okrem uvedených odkazov na Písmo môžeme spomenúť aj tieto: Habakuk 3,18; Jób 12,19-20; 5,11-12 a žalmy 113,7; 136,17-23; 34,2-3; 111,9; 103,1; 89,11; 107,9; 34,10; 98,3; 22,9.

Nicolás Álvarez de las Asturias

.....

pdf | document generated
automatically from <https://opusdei.org/sk-sk/article/spoznat-ho-a-spoznat-seba-ii-z-jezisovych-ust/> (18.03.2026)